többször is képes volt váltani), szavait úgy is lehet értékelni, hogy a tudomány hazai képviselői ne itthon keressék boldogulásukat.

Mindenesetre a remény hal meg utoljára. Bízzunk a jövőben, és 2004-ben minél többen pályázzunk OTKA-ra is!

Az egyetlen jó hír, hogy a tudományos iskolai projekt mégsem szűnik meg (csupán a pályázati összeg lesz feleakkora, mint az első kiírás alkalmával volt).

Reményünket egy szebb jövőben a 2004-es pályázati űrlapok hihetetlen bonyolultsága ellenére se veszítsük el!

2004. április 28.

Szarka László

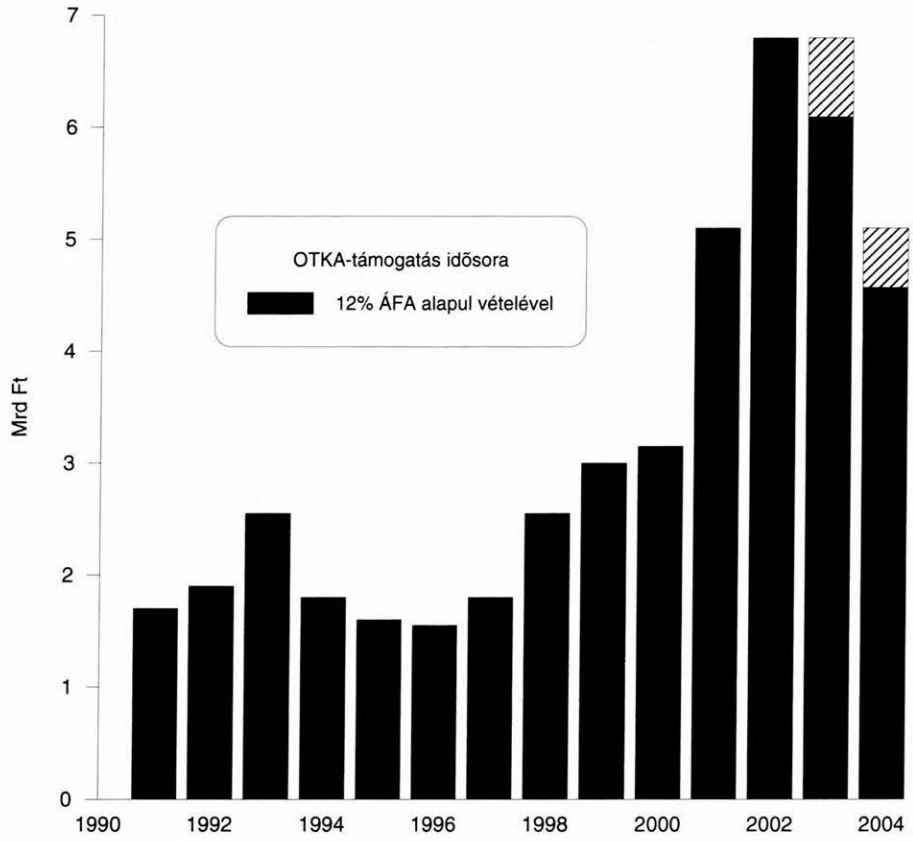

Az OTKA támogatása 1991 és 2004 között. A 2003-as és 2004-es bruttó értékeket a sávozott oszlopok mutatják, de ezeket már nem 12%, hanem 25% ÁFA terheli

A PRO GEOPHYSICA EMLÉKÉREM 2003. ÉVI KITÜNTETETTJEI

2003. december 4-én 14 órára megtelt az ELGI konferenciaterme. Ünnepelni gyűltünk össze: megtisztelni azokat a munkatársakat, akik sokat tettek a Geofizikai Intézetért és ezen keresztül a magyar geofizikáért, ahogyan az alapítók (Eötvös Loránd Geofizikai Intézet, Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány) által megfogalmazott alapszabály ezt rögzíti.

Hagyomány most már az intézetben, hogy a Bányásznapon adjuk át a kitüntetést, mint ahogyan az is hagyomány, hogy erre az alkalomra meghívást kapnak az MGSZ és az együttműködő társintézet, a Magyar Állami Földtani Intézet vezetői is.

Gazdagította az ünnepséget, hogy élve a megtisztelő alkalommal, ezúttal ünnepélyesen búcsúztattuk az év folyamán nyugdíjba ment kollégáinkat, azaz CZÖVEK Gábort, MÉSZÁROS Ferencet, dr. SIMON Andrást és VERŐ Lászlót. Az ELGI igazgatója útravalónak egy-egy háromputtonyos tokaji aszút adott át mindannyiuknak.

Dr. BODOKY Tamás, az ELGI igazgatója és PÁLYI András, az ELGA kuratóriumi elnöke méltató szavának kíséretében adták át a kitüntetetteknek a PRO GEOPHYSICA Emlékérmet és kísérőként az *Eötvös Loránd Geofizikai Intézet története I. (1907–1964)*, valamint *Báró Eötvös Loránd, a tudós fotográfus* c. könyveket.

A PRO GEOPHYSICA Emlékérem 2003. évi kitüntetettjei ábécérendben a következők:

HERMANN LÁSZLÓ

1945-ben született Tamásiban. A helyi Béri Balogh Ádám Gimnáziumban érettségizett. Katonai szolgálata után az ELTE-n fizikusi diplomát szerezve az MTA Műszaki Fizikai Kutatóintézetében dolgozott. Az ELGI Szeizmikus és Számítástechnikai Főosztályának mélyszerkezet-kutató osztályára 1976 végén került. Eleinte a vibroszeiz eljárás számítógépes módszertanának elméleti és gyakorlati fejlesztésével foglalkozott, majd a bányageofizikai osztályon bekapcsolódott a Mecseki Szénbányák megbízásából kezdett bánya-geofizikai kutatásba.

Az itt a '80-as évek elejére nemzetközi viszonylatban is elsők között megalkotott görbült sugárutas szeizmikus tomográfia algoritmusának kidolgozásában végzett munkáját tartja ma is legjelentősebbnek. Részt vett a telephullám átvilágító mérések módszertanának fejlesztésében, valamint a bányabeli mérésekben nemcsak itthon, de Kínában, Törökországban és Szlovákiában is. 1983-tól a Mérnök-geofizikai Főosztályon dolgozik. Itt közreműködött a hazai *P* és *S* crosshole mérések eszközparkjának kidolgozásában és mérnök-, valamint környezet-geofizikai, sekélyszeizmikus feladatok megoldásában (üregkutatás, rezgésterjedési viszonyok, vonalas létesítmények roncsolásmentes vizsgálata, a földrengések helyi hatását befolyásoló tényezők térképezése). Jelenleg is fő kutatási területe a szeizmikus sebességtér meghatározása különböző hullámtípusok és mérési geometriák esetén.

A kitüntetettek egyik része (balról jobbra: MÉSZÁROSNÉ JELINEK Beáta, RÁNER Gézáné RISKÓ Erzsébet, SÉDY Lorándné és HERMANN László)

A '80-as években féltucatnyi diplomázó témavezetője, ipari konzulense volt.

1998-tól az ELGI TUDOSZ alapszervezet titkára.

Tagja a Magyar Geofizikusok Egyesületének és az Environmental and Engineering Geophysical Society (EEGS) európai szekciójának.

MÉSZÁROSNÉ JELINEK BEÁTA

1952-ben született Budapesten, 1970-ben angol tagozaton érettségizett a Kossuth Zsuzsa Gimnáziumban. Egy évet a Papíripari Vállalatnál, majd 1971–73 között a TAURUS Gumiipari Vállat műszaki könyvtárában dolgozott. 1973. május 3-a óta dolgozik az ELGI könyvtárában. 1971–74 között az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ szervezetében műszaki könyvtárosi végzettséget szerzett, majd, 1978-ban a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán könyvtárosi diplomát kapott.

1993-tól az ELGI könyvtárának vezetője.

1972-ben Igazgatói dicséretben, 1984-ben Elnöki dicséretben részesült.

1999–2002 között vezetőségi tagként részt vett a Magyar Könyvtárosok Egyesülete műszaki könyvtáros szekciójának munkájában.

Magas színvonalon végzi könyvtárosi munkáját, segíti a geofizikusok tevékenységéhez szükséges háttéranyag megszervezését, jó kapcsolatot tart fenn a különböző szakmai és más könyvtárakkal is.

Csendben végzett megbízható könyvtárosi munkája jelentősen hozzájárul az ELGI eredményes szakmai tevékenységéhez.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének tagja.

Hölgykoszorú. A legelégedettebb (MÉSZÁROSNÉ JELINEK Beáta, balról a második) fogadja a többiek pezsgős gratulációját

NÉMETH LÁSZLÓ

1919-ben született Magyarpécskán. Gimnáziumi tanulmányát Gyulafehérváron kezdte, majd Magyarországon (Szentendre, Ócsa) végezte a négy polgárit. 1933-ban fogtechnikát tanult Budapesten, majd 1940-ben behívták katonának, ahol légfényképész és kiértékelő szakkiképzést nyert. 1945 tavaszán szovjet hadifogságba esett, ahol felcserként dolgozott.

1952-ben került az intézetbe, s nyugdíjas koráig, 1980-ig itt dolgozott. Kiváló finommechanikai műszerész és vákuumtechnikus volt.

Fogtechnikusi képesítését és gyakorlatát jól hasznosította a mélyfúrás-geofizikai kutatások területén. Bármilyen feladatot bíztak rá, nagy alapossággal, tartós, szívós munkával megoldotta. Az adott téma sikerre vitele érdekében elméletileg is mindig felkészült az adott szakterületen, s így felnőtt a feladathoz.

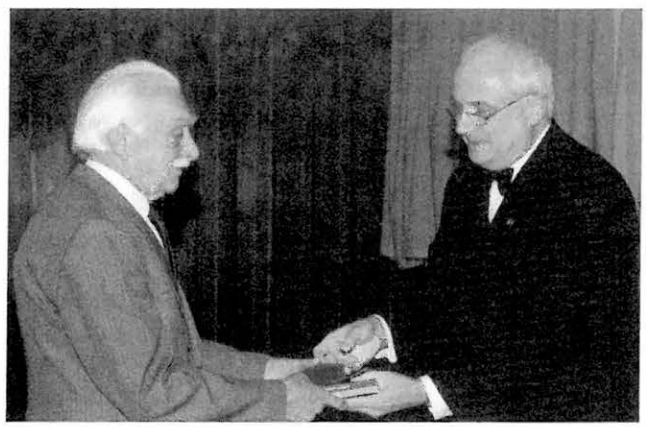

BODOKY Tamás, az ELGI igazgatója átadja a kitüntetést NÉMETH Lászlónak, a „GM-cső királynak" és az ez alkalomból mindenkinek járó könyveket

Az első magyar, jól és megbízhatóan működő Geiger–Müller (GM) csövet ő fejlesztette ki és gyártotta. Ezeket a GM-csöveket mind a felszíni, mind a mélyfúrási geofizikában sikerrel alkalmazták. Nem véletlenül ragadt NÉMETH Lacira a „GM-cső király" név. Különösen jelentős elisme-

rést váltottak ki a nagy hőmérsékletre (200 °C-ra) kifejlesztett GM-csövei, amelyeket eredményesen alkalmaztak az olajiparban is.

Másik kiemelkedő kutatási eredménye a fém Dewar elkészítése, amelynek előállításához szükséges vákuumot a saját maga által létrehozott készülék biztosította. Ezekkel a Dewar-edényekkel 4–5 órán keresztül lehetett tartani a belső hőmérsékletet úgy, hogy nem érte el ez idő alatt a 150 °C-ot 230–240 °C külső hőmérséklet esetén.

Munkájával maradandókat alkotott és kivívta kollégái elismerését. Nyugdíjazásáig a maga területén sokoldalúan és eredményesen szolgálta a mélyfúrási geofizikát.

RÁNER GÉZÁNÉ

1944-ben született Budapesten. 1962. szeptember 22-től az ELGI dolgozója. 1968-ban végezte el a Szabó József Geológiai Technikumot, 1980-ban pedig a felsőfokú geofizikai speciális tanfolyamot.

PÁLYI András, az ELGA kuratóriumának elnöke gratulál RÁNER Gézáné RISKÓ Erzsébetnek

1962–1968 között az ELGI szeizmikus osztályán az adatfeldolgozásban kutatási segéderőként, majd a technikum elvégzése után műszaki ügyintézői beosztásban dolgozott. 1970-től a Szeizmikus és Számítástechnikai Főosztály mélyszerkezet-kutató osztályán mint önálló részlegvezető tevékenykedett. Munkáját mindig nagy gonddal, pontossággal és ízléses kiállításban végezte. Felettesei, munkatársai pontos, megbízható munkavégző stílusáért, kollegiális magatartásáért tisztelték és nagyon becsülték.

Feladatköre elsősorban a szeizmikus kiértékelői munkában való részvétel volt, ezen belül térképszerkesztés, speciális ábrák, diagramok elkészítése, továbbá a geofizikai szakjelentések összeállítása és nyilvántartása.

1996-tól az intézet adatkezelési főosztályán ideiglenesen a geofizikai mérési anyagok, térképek, jelentések összegyűjtésében, rendezésében és nyilvántartásában vett részt. 2001. december 31-én a mérési főosztály állományából ment nyugdíjba.

1966-ban a Központi Földtani Hivatal Elnöki dicséretében, 1969-ben Igazgatói dicséretben, 1985-ben a Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója kitüntetésben részesült.

SÉDY LORÁNDNÉ

SÉDY Lorándné KOVÁCS Judit 1951 nyarán jött az Eötvös Loránd Geofizikai Intézetbe. Első intézeti éveit 1956-ig terepen, észlelőként, kitűzőként, majd csoportvezető-helyettesként töltötte egy szeizmikus csoportnál. 1956-tól 1959-ig férjével együtt a Kínai Népköztársaságban a magyar geofizika egyik legsikeresebb vállalkozása, a Kínai–Magyar Olajkutató Geofizikai Expedíció tagjaként dolgozott. Hazatérte után az intézet szeizmikus karbantartó laboratóriumába helyezték, ahol a szeizmikus terepi felszerelések (mérőkábelek, geofonok) karbantartása és felújítása tartozott felelősségi körébe.

A hallgatóság egy része

Új munkakörében, ahogy azt már egy 1971-es minősítésében is olvashatjuk, „munkáját, sok éves tapasztalat birtokában nagy hozzáértéssel, lelkiismeretességgel és sokszor erejét meghaladó intenzitással végzi. A terepi csoportok zavartalan munkájának biztosítása érdekében gyakran feláldozza szabad idejét is." A jellemzés egyáltalán nem túloz. Bármi gond adódott is a terepi csoportoknál, SÉDY Jutkára mindig számíthattak — nemcsak az eszközök karbantartásánál vagy új eszközök beszerzésénél, de még az új ötletek megvalósításához szükséges, addig soha nem látott eszközök elkészítésénél is. Jutka forrasztott, adminisztrált, odafigyelt, és ha valami olyan gond akadt, mint amilyen egy zöldfülű terepi csoportvezető öröklött leltárhiánya, arra is tudott jó és működő megoldást.

Munkájáért 1971-ben Igazgatói dicséretben, 1976-ban a Központi Földtani Hivatal elnökének dicséretében részesült.

A szeizmikus csoportoknál a terepi geofizikusok, csoportvezetők, helyetteseik jöttek és mentek, négy-öt évenként változtak. Ami nem változott évtizedeken keresztül, az a biztos háttér volt, amit SÉDY Jutka és a karbantartó labor jelentett számukra. Az intézetért végzett kiemelkedő munkáért adható PRO GEOPHYSICA Emlékéremmel ezt szeretnénk ismét megköszönni neki.

VERŐ LÁSZLÓ

1940-ben született Sopronban. Középiskoláját a budapesti II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban végezte. Az 1959. évi érettségit követően az ELTE TTK fizikus szakára jelentkezett, de jelentkezett, de oda nem vették fel, hanem „átirányították" geofizikusnak. Ezen a szakon diplomáját jeles eredménnyel védte meg. 1964-ben tudományos gyakornokként kezdett dolgozni az ELGI-ben — első és utolsó munkahelyén.

Három évtized alatt végigjárta a teljes intézeti ranglétrát: gyakornok – tudományos segédmunkatárs – tudományos munkatárs – csoportvezető – laboratóriumvezető – tudo-

mányos főmunkatárs – osztályvezető – főosztályvezető – igazgatóhelyettes – megbízott igazgató. Ez utóbbi tisztségében „válságmenedzseri" feladat is jutott neki, amelyet az ELGI szempontjából elfogadhatóan oldott meg. Végül tudományos igazgatóhelyetteseként ment nyugdíjba 2003 tavaszán.

A PRO GEOPHYSICA Emlékérem mellé a tokaji aszút is megkapja az ELGI igazgatójától az év folyamán nyugállományba ment VERŐ László

1979–80-ban nemzetközi expedíció tagjaként Irakban dolgozott. Ezt megelőzően a hetvenes években egyéves ösztöndíjat nyert Kanadába, aminek eredményeképpen a gerjesztett polarizációs módszer egyik legkiválóbb hazai szakértője lett. A következő évtizedben ERKEL Andrással, főosztályvezetőjével együtt oroszlánrésze volt abban, hogy a GP műszer- és módszerfejlesztés terén az ELGI a legjelentősebb keleti és nyugati kutatóintézetekkel egy szintre jutott. Képességei és széles látóköre révén nemcsak az összes többi elektromos és elektromágneses módszer fejlesztésében, alkalmazásában és értékelésében volt otthon, hanem a más geofizikai módszerekben is. Munkáját számos intézeti és magasabb kitüntetéssel ismerték el.

A hallgatóság tisztelettel figyeli a kitüntetetteket

Színvonalas előadások és szakcikkek hosszú sorát állította össze hazai és nemzetközi rendezvényeken, illetve folyóiratokban és kézikönyvekben. A geofizikus-technikusi tankönyv egyik szerzője volt, oktatott a Budapesti Műszaki Egyetemen és a Miskolci Egyetemen, számos alkalommal volt konzulense végzős hallgatóknak

Aktív tagja volt a tudományos közéletnek: a Magyar Geofizikusok Egyesületének több ízben volt titkára, illetve elnöke. Hasonló tevékenységét — szakmai tudása és jó angol nyelvismerete révén — nemzetközi fórumokon is folytatta. Aktívan vett részt az amerikai Kutató Geofizikusok Egyesületének (SEG) és az Európai Geofizikusok Egyesületének (EAEG, majd EAGE) munkájában, ez utóbbinak tudományos bizottságában az éves nagyrendezvények szakmai előkészítésében dolgozott. E kapcsolatainak felhasználásával önzetlenül segítette munkatársait, hogy a nemzetközi fórumokon előadásokkal, cikkekkel vehessenek részt.

A hazai és nemzetközi geofizikai életen végzett fontos tevékenységét most a PRO GEOPHYSICA Emlékéremmel ismerjük el.

ZSILLE ANTAL

1932-ben született Budapesten. Középiskolába az Árpád Gimnáziumba járt, majd felvételit nyert a Budapesti Műszaki Egyetem földmérőmérnöki karára Sopronba, ahol 1954-ben szerzett diplomát.

1954. július 1-én lépett munkába a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet földmágneses osztályán, ahol részt vett az országos 1:200 000 méretarányú földmágneses áttekintő térképek készítésében. 1956 tavaszától mint csoportvezető részt vett a nyersanyagkutatás céljából végzett részletező terepi földmágneses mérésekben.

Az új PRO GEOPHYSICA-s ZSILLE Antal vidám társalgása a régi PRO GEOPHYSICA-s id. ZILAHI-SEBESS Lászlóval és fiával

1963. március l-től az Országos Földtani Főigazgatóságra került szakági főmérnöki beosztásba. Feladata a geofizikai témák rányitása, valamint a főigazgatóság nemzetközi együttműködésének vezetése volt. 1964-ben a főigazgatóságot átszervezték, jogutóda a Központi Földtani Hivatal lett, ahol tevékenységi köre változatlan maradt.

1965 februárjától Mongóliában vízfeltárási munkában vett részt, geoelektromos szondázásokkal több mint 100 területen jelölte ki a vízfúrások helyeit.

1968-tól 1970-ig az ELGI gravitációs és földmágneses osztályán dolgozott.

1970–1972 között Mongóliában érc indikációkat ellenőrző komplex földtani-geofizikai expedíciót vezetett, itt több érc indikáció perspektivitását vizsgálták meg.

Hazatérése után az Érc- és Mérnök-geofizikai Főosztály helyettes vezetője, az érckutató osztály helyettes vezetője, majd vezetője volt. Jelentős munkákat végeztek a Börzsöny hegység, a Darnó vonal, valamint a recski rézérc-előfordulás kutatásában.

1975-ben megbízást kapott az előkutató osztály, majd a nemzetközi földtani expedíciók osztályának vezetésére. 1976 és 1990 között szervezte a Mongóliai Nemzetközi Földtani Expedíció geofizikai berendezések szállítását.

Fenti munkái mellett 1988-ban megbízást kapott a humánpolitikai osztály vezetésére is. Ezt 1992-es nyugdíjazásáig, majd utána megbízási szerződéssel végezte. A Magyar Geológiai Szolgálat 1993. évi megalakulásakor kinevezték a humánpolitikai osztály vezetőjévé, amelyet állományban, majd megbízással 1999-ig látott el.

Szakmai munkáját Magyarországon két alkalommal a Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója címmel, Mongóliában a Vízügyi Minisztérium miniszteri dicséretével, majd a Geológiai Minisztérium Kiváló Dolgozó kitüntetésével honorálták.

Baráth István

6. KÍNAI NEMZETKÖZI GEOELEKTROMÁGNESES KONFERENCIA

Peking, 2003. november 7–9.

A BGP (Bureau of Geophysical Prospecting) Inc. National Petroleum Corporation és Geophysical Society of Hebei Province rendezésében került sor Pekingben a 6. kínai nemzetközi geoelektromágneses konferenciára, amelyen az egyik külföldi meghívottként vehettem részt.

E rövid beszámolóm célja az, hogy a hazai szaktársadalom figyelmét felhívjam arra a nagy fejlődésre, amelynek tanúja lehettem a kezdetektől, azaz amikor 1955-ben a magyar kőolajkutató geofizikai expedíciót előkészítettük KÁNTÁS professzor vezetésével. Ennek a fejlődésnek — mint minden tudományterületen, így a geofizikában is — a „népi forradalom" évtizede(i) alatt voltak megtorpanásai, de a 90-es évektől, amikor 30 év kényszerű kihagyása után szinte folyamatosan ismét követni tudtam, rohamos fejlődést tapasztaltam elsősorban szűkebb szakterületemen, az elektromágneses kutatások terén. (Ezt NAGY Zoltán kollégám is igazolhatja, akivel 1991-ben és 1997-ben volt szerencsém közös kínai előadóúton vagy tanulmányúton részt venni.)

A konferenciaközpont Peking környékén

A konferenciát (workshopot) a BGP a Ming-sírok közelében lévő szállodájában nagy gonddal rendezte meg 250 vezető kínai szakember részvételével. A gondosság a hely megválasztása mellett a kínai előadások megválogatásában is megnyilvánult. Valamennyi kínai előadást előre számítógépen megtervezték és az előadást is azzal tartották. A tartalmi kivonatokat, színes ábrákkal gazdagon illusztrálva, a kínai mellett angolul is tartalmazta a „Collection"-nak nevezett vastag könyv. A nemzetközi jelleg sajnos a külföldi résztvevők számában nem tükröződött. (Rajtam kívül SZARAJEV orosz és VERMA indiai professzor és az egyik támogató cég, a Phoenix elnöke, L. FOX, valamint egy kínai munkatársa Torontóból vett részt.) A külföldiek távolmaradásának oka abban is kereshető, hogy a SARS megbetegedések miatt az eredeti augusztusi — időjárásilag kedvezőbb — kezdési időpontot novemberre kellett halasztani.

A 40 szóbeli előadás a geoelektromágnesség széles spektrumát próbálta átfogni mind módszertanilag, mind a kutatás feladatát, tárgyát illetően is, amelyeken érződött a rendező intézmény kőolaj-kutatási érdeklődése és érdeke is.

Néhány, számomra érdekesnek tűnt előadásról szinte csak címszavakkal az alábbiakban számolok be. A 40 előadásból 15 valamilyen kapcsolatban volt a magnetotellurikával (MT), illetve annak különböző változataival (AMT, CSAMT). A kínaiak MT műszereiket jórészt a kanadai Phoenix vagy a német Metronix cégtől szerzik be, tehát világszínvonalú eszközökkel dolgoznak. Igen kiterjedt kutatást végeznek, amely a jobb zajszűréstől a közös inverzión keresztül a 3-D inverzióig, a víz- (melegvíz, vízellátás) és kőolajkutatástól a Himalája mélyszerkezetének dél-tibeti kutatásáig terjed, hogy csak a végleteket említsem. Ez utóbbi az ún. INDEPTH project keretében USA-beli és kanadai kutatók együttműködésében folyik. A mélyebb földköpeny vizsgálatára telefonvonalakat használnak. (Csak emlékeztetőül annyit, hogy az első Poláris Években FRÖHLICH Izidor a 19. század végén a tellurikus áramokat mérte telefonvonalakon!) Pár gyakorlati MT eredményt említenék még: a Phoenix cég üzbegisztáni MT méréseivel közvetlenül mutatta ki a szénhidrogén-előfordulást. Mind az indiai VERMA, mind az orosz SZARAJEV professzor a kimberlites kürtők (gyémánt-előfordulások) sikeres MT, AMT és más EM módszereivel végzett kutatásáról adott számot.

A magnetotellurikával kapcsolatban egy régi problémát is tárgyalt az egyik előadás, mégpedig a mágneses permeabilitás (μ) szerepét (μ a hullámszámban a vezetőképességgel (σ) együtt szerepel: $\sqrt{i\mu\omega\sigma}$), amely a magnetotellurikát rosszul meghatározottá („ill posed") teheti.

NAGY Zoltánnak éppen a Magyar Geofizika 2003. évi 2. számában közölt vizsgálataihoz hasonló kérdésekkel foglalkozott az egyik előadás, amely a Cole-Cole relaxációs modellnél több τ időtényezővel számította a komplex fajlagos ellenállást (CR) és használta a CR-módszert a DaGong-i olajmező detektálására.

Kína hatalmas területén gyakori a földrengés. Így ebbe a konferenciába és „beszűrődött" néhány figyelemre méltó előadás, így pl. a földmágneses nyugodt napi járás (Sq)